

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
-БЕРЕЖАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ-**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

**«ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ:
ЕКОЛОГІЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ТЕХНІЧНІ
АСПЕКТИ»**

30 березня 2021 року

Збірник матеріалів

Бережани – 2021

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

ВЕЛИЧКО Віталія, МЕДЛОВСЬКА Людмила

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина,

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

РОЗВИТОК ЕКОТУРИЗМУ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

У зв'язку із значним забрудненням навколишнього природного середовища людиною, зокрема її діяльністю, в тому числі й туристичною, нині потужних обертів набирає розвиток в Україні екотуризму. Екологічний туризм з його величезними рекреаційними і пізнавальними можливостями повлимає сформувати суспільну свідомість щодо охорони та раціонального використання природних багатств.

Міжнародний Союз охорони природи у 1993 році дав таке визначення екотуризму – це мандрівка з відповідальністю перед навколишнім середовищем по відносно незайманих територіях з метою вивчення і насолодження природою, що сприяє її охороні, чинить «м'який» вплив на навколишнє середовище, забезпечує активну соціально-економічну участь місцевих мешканців у збереженні природи та отриманні ними переваг від цієї діяльності [1, с. 23].

Основними відмінностями цього виду туризму від звичайного є, насамперед, незначний негативний вплив на природне середовище. Саме з цієї причини він став практично єдиним видом використання природних ресурсів у межах особливо охоронюваних природних територій.

Головну роль в організації вітчизняної екотуристичної діяльності відіграє держава. Її завдання полягає у створенні відповідних законодавчих положень для туризму, пов'язаного з екологією. Так, наприклад, екологічний (зелений) туризм визнано статтею 4 Закону України «Про туризм» [2], як окремий вид

туризму, розвиток якого є пріоритетним напрямом державної політики. Також, стаття 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» [3] закріплює право особистих селянських господарств займатися сільським зеленим туризмом. Сільський зелений туризм у більшості країн розглядається як невід'ємна складова частина комплексного соціально-економічного розвитку села та відіграє значну роль для задоволення потреб людей, які проживають в умовах урбанізованого середовища.

З точки зору регіонального управління, виникнення і розвиток екологічного туризму призводить до: а) збільшення кількості платників податків бази оподаткування; б) збільшення числа працюючих; в) підвищення політичної, економічної та соціальної значущості регіону. Управління розвитком екологічного туризму слід розглядати як довгострокову задачу, вирішити яку можна тільки законодавчо.

Недосконалість врегулювання зазначеного виду діяльності породжує ряд проблем, а саме: відсутність чіткого юридичного визначення поняття екотуризму чи сільського зеленого туризму; неврегульованість питання оподаткування доходів, отриманих за надання послуг у даній сфері; невизначеність у системі оцінки якості послуг; слабкість співпраці надавачів послуг з місцевими органами влади та інші.

Перешкодою для розвитку екологічного напрямку туристичної діяльності є малорозвинена інфраструктура в цій галузі, яка не відповідає вимогам якісного відпочинку. Стимулювання підприємницької ініціативи в розвитку комфортної інфраструктури екотуризму можливе завдяки наданню довгострокових пільгових кредитів на реконструкцію і нове будівництво агроосель, міні готелів та екозаборів, запровадженню податкових пільг для суб'єктів господарювання, залучених до створення туристичної інфраструктури в мало урбанізованій місцевості, сприяння держави в організації навчальних центрів та створенні екологічних спеціальностей в технікумах, інститутах та університетах для підготовки професійних гідів, переважно з місцевих жителів,

адже саме вони добре знають ті території, де будуть проводитися екологічні тури [4, с. 15].

Також, способом підтримання національного екотуризму може бути надання державної ековідзнаки фізичним та юридичним особам, які своєю діяльністю розвивають цей вид туризму та сприяють поширенню зацікавленості населення у збереженні довкілля. Така відзнака виступала б як державна гарантія надання якісного, перевіреного та стандартизованого відпочинку туристу. Для її дієвості необхідно розробити критерії оцінювання діяльності у сфері екологічного туризму з огляду на найвищі екологічні норми, засади надання ековідзнаки та створити з відкритим доступом Реєстр фізичних та юридичних осіб, які отримали таку державну відзнаку [5, с. 93].

На території України є достатньо сприятливі умови та ресурси для розвитку екологічного туризму, але низький рівень розвитку туристичної інфраструктури призвів до того, що екологічний туризм відстає від загальносвітових тенденцій. За прикладом міжнародного досвіду поєднання природоохоронної та туристичної діяльності у ракурсі екологічного туризму спрямовує економічну діяльність у екологічно виважене русло та об'єднує місцеві громади завдяки турботі про природу та рідний край.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Опшельд Л. І. Міжнародний досвід зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2014. № 1.
2. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995, № 31, ст. 24.
3. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 № 742-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003, № 29, ст. 232.
4. Добрянська І. В. Екотуризм як екологічно значущий напрямок діяльності. URL : [http://www.rusnauka.com/5 SVMN_2013/Ecologia/0_126496.doc.htm](http://www.rusnauka.com/5_SVMN_2013/Ecologia/0_126496.doc.htm)
5. Кирич Н. Формування стратегії розвитку екотуризму в Україні. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2008. Вип. 1 (1). С. 91-97.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боровська О. Проблеми перекладу спортивної термінології / Ольга Боровська, Уляна Дмитрів, Ірина Стифанишин // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. - Л., 2008. - Вип. 12, т. 1. - С. 51 - 55.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Денис

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина,

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

СПІЛКУВАННЯ ЯК БАЗОВА КАТЕГОРІЯ В ПСИХОЛОГІЇ

Єдина відома мені розкіш – це розкіш людського спілкування...

Антуан де Сент-Екзюпері

Спілкування необхідне людям як свіже повітря чи чиста вода...

Спілкування – одна з вроджених потреб людини. Воно відіграє важливу роль у житті й діяльності кожного з нас. Завдяки спілкуванню утворюються товариства людей, в яких налагоджується взаємодія і виробляються соціальні норми поведінки.

Знання сутності спілкування, його закономірностей, функцій, взаємного обміну і проблем є підґрунтям для реалізації та поліпшення стосунків з іншими людьми і задоволення вищих потреб особистості. Без спілкування особистість не може повноцінно розвиватися.

У вітчизняній психології існує стійка традиція вивчення спілкування як суто психологічного феномену [1, с. 125]. Психологія спілкування досліджує особливості взаємозв'язків людини із суб'єктами спілкування, допомагає глибше пізнати себе й оточення, ефективно взаємодіяти з ними.

Поняття «спілкування» вживається у психологічній літературі в різних значеннях:

- як обмін думками, почуттями, переживаннями (Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн);
- як багатоплановий процес установалення й розвитку контактів між людьми, породжений їх потребами у спільній діяльності (Б. Г. Ананьєв, М. С. Коган, І. С. Кон, О. О. Леонтьєв, А. В. Петровський, М. Г. Ярошевський);
- як специфічна соціальна форма інформаційного зв'язку (О. Д. Урсун, Л. О. Рєзніков);
- як взаємодія, стосунки між суб'єктами, які мають діалогічний характер (Т. М. Андрєєва, В. С. Соковін, К. К. Платонов);
- як складне сплетіння перцептивних, комунікативних, інтерактивних компонентів, суб'єкт-об'єктної та суб'єкт-суб'єктної форм, спілкування репродуктивного й продуктивного, особистісного й рольового (С. Д. Максименко) [2, с. 8-9].

У найбільш загальному вигляді спілкування виступає як форма життєдіяльності. Соціальний зміст спілкування полягає в тому, що воно виступає засобом передачі форм культури і суспільного досвіду. Специфіка спілкування визначається тим, що у його процесі суб'єктивний світ однієї людини розкривається для іншої.

Люди завжди спілкуються на основі певної діяльності. У деяких видах діяльності використовують засоби і способи, властиві для спілкування. У діяльності багато часу витрачається на підготовку, що полягає у спілкуванні для установалення контактів, обговорення плану роботи. При спілкуванні розвиваються й утворюються нові зв'язки та стосунки між людьми, людина опановує досвід попередніх поколінь і збагачує його своїми відкриттями.

Спілкування, на думку вчених, є однією з нагальних потреб людини, яка живе в суспільстві. Воно потрібне їй для взаємодії з іншими людьми, для впорядкування взаємовідносин з ними, для самоствердження в суспільстві. Більшість психологів, наприклад, називають таку потребу комунікативною і

вважають, що вона проявляється через прагнення людини до розуміння її іншими.

Потреба у спілкуванні виникає в перші місяці життя дитини, а на третьому році в неї вже виразно проглядає бажання спілкуватися з іншими [3, с. 11-14].

У спілкуванні людина самовизначається, і самопред'являється, виявляючи свої індивідуальні особливості. За формою здійснюваних впливів можна судити про комунікативні вміння і риси характеру людини, про специфіку організації мовного повідомлення і загальну культуру та грамотність.

На думку відомого філософа Григорія Сковорода, людина, спілкуючись, реалізує свої природні обдаровання, які можна реалізувати тільки через освіту та самопізнання. Пізнати в собі справжню людину – в цьому щастя, а корінь нещастя – в неправильному розумінні своїх здібностей, самого себе [2, с. 9].

Отже, спілкування – це процес встановлення і розвитку контактів між людьми, який породжується потребами спільної діяльності і містить обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття та розуміння іншої людини.

Спілкування є потребою й умовою людини, воно передбачає процес обміну цінностями й соціальним досвідом особистості, формує ставлення до себе, до інших людей і суспільства тощо. Без спілкування не може відбуватися повноцінний розвиток людини ні як особистості, ні як індивідуальності, ні як професіонала.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Засєкіна Л.В., Пастрих Т.В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 184 с.
2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : НФФУ, 2018. 140 с.
3. Лисина М. И. Проблема онтогенеза общения. М., 1986.

ГІЧКА Родіон, МОРОЗОВ Дмитро
Науковий керівник:
КОСТИВ Ірина,
викладачка суспільних дисциплін
ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД ДО ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Глобальні проблеми в цілому являють собою складну систему, що охоплює людину, суспільство і природу в їх багатоманітних взаємозв'язках і взаємозалежностях, що робить їх вивчення неможливим окремими науками, рамки яких занадто вузькі, щоб бачити ту чи іншу проблему – об'єкт їх дослідження – в контексті інших глобальних проблем. А тому, незалежно від того, які конкретні задачі вирішує та чи інша наука у вирішенні глобальних проблем, необхідною умовою є філософський погляд, філософське осмислення як причин виникнення, загострення, так і основних передумов розв'язання глобальних проблем сучасності.

Під глобальними проблемами розуміють ряд найбільш актуальних проблем, пов'язаних із явищами і процесами, які зачіпають життєві інтереси всього людства, та вимагають для свого вирішення колективних зусиль всього світового співтовариства, а при несвоєчасному вирішенні загрожують його існуванню [1, с. 107].

Оскільки філософія формує світогляд людини, в якому відбиваються ті цінності, що орієнтують її діяльність, а глобальні проблеми сучасності є наслідком діяльності людей, то логічно виникає потреба у філософському осмисленні їх суті, причин виникнення та загострення і на цій основі формування нового світогляду, нових цінностей, які сприяли б вирішенню цих проблем.

Принципова особливість філософського підходу до вивчення явищ будь-якої природи, як відомо, полягає у розгляді їх під кутом зору відношення "людина–світ", тобто у ракурсі суб'єкт-об'єктних відносин, тоді як усі інші,

спеціальні галузі знання вивчають або світ (незалежно від людини), або ж людину як таку, саму по собі, у різних її аспектах [2, с. 11].

До найважливіших глобальних проблем сучасності належать: проблема війни і миру; демографічна; екологічна; енергетична; сировинна; продовольча; мирне освоєння Світового океану і Космосу; подолання економічної відсталості країн, що розвиваються; ліквідація небезпечних хвороб. Сьогодні ці проблеми є об'єктом дослідження багатьох наук. Кожна з них займається власним дослідженням аспектів тої чи іншої проблеми. Але, не зважаючи на те, які чіткі задачі вирішує та чи інша наука у подоланні глобальних проблем, важливою умовою є філософський погляд, філософське осмислення як першопричин виникнення, напруження, так і основних вимог вирішення глобальних проблем сучасності. Тобто основне завдання філософії полягає у всебічному і комплексному аналізі питання, яке гостро постає в соціумі, вона націлює людство на гуманістичне сприйняття основних напрямів вирішення проблем, встановлює зв'язок із людською діяльністю та тенденціями загального розвитку. Філософська теорія розробляє методологію, методи та методички дослідження цих проблем. Саме завдяки знанням філософії можна дослідити як наукові, так і соціальні шляхи вирішення проблем.

Виділяючи специфіку філософського осмислення глобальних проблем сучасності, можна виділити такі найважливіші, характерні лише для цієї форми пізнання особливості:

1. Формуючи світогляд, філософія задає певні ціннісні установки, які значною мірою визначають направленість людської діяльності, а відповідно і її результати.

2. Узагальнюючи дані окремих наук і теорій, які виникають в їх надрах, філософія дає таким чином інтегрований погляд на глобальні проблеми сучасності.

3. Філософія пояснює суспільні явища і процеси в історичному контексті, формує таким чином найбільш загальні закони розвитку суспільства і

природи, тому виникнення глобальних проблем розглядається як результат об'єктивного процесу суперечливого розвитку історії.

4. З філософських позицій можна побачити загальну тенденцію розвитку глобальних проблем сучасності, динаміку їх взаємодії і взаємообумовленість, в якій вони знаходяться.

5. Результатом цілісного бачення природно-історичного процесу і діалектичного підходу до його тлумачення є можливість більш чіткої орієнтації в стрімко зростаючому потоці інформації по глобальних проблемах сучасності [3, с. 126].

Отже, підсумовуючи вище сказане можна зробити висновок, що філософія, формуючи світогляд людини, націлює її на певні ціннісні установки, які у свою чергу визначають саме направленість її дій, що за причинно-наслідковим зв'язком тягнуть за собою певні результати. Завдяки узагальненню інформації інших наук філософія формує власний комплексний погляд на глобальні проблеми сучасності. Саме ця наука може пояснити явища, які виникають в суспільстві в історичному контексті, а також вона формує найважливіші та найзагальніші закони, що стосуються розвитку як суспільства, так і природи. І напевно найважливішим є те, що філософія займається розробкою ряду істотних питань, що мають безпосередній зв'язок із проблемами сучасності і відіграють важливу роль у розумінні та усвідомленні напрямків, які схилялися у світовому розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ісакова О.І. Роль філософії в осмисленні глобальних проблем сучасності. *Key issues of education and sciences: development prospects for ukraine and poland. Volume 3. Stalowa Wola, Republic of Poland. 2018. С. 107-110.*
2. Семенюк Е. Глобалізація: філософський аналіз поняття. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 578: Філософські науки. С. 10-15.*

3. Радьєр Д. Планетаризація свідомості: від індивідуального до цілого. М.: Ваклер, 2005. 377 с.

ДУХНИЙ Мар'яна
Науковий керівник:
КОСТИВ Ірина,
викладачка суспільних дисциплін
ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА МІЖНАРОДНІЙ ДОКТРИНІ

Формування уявлень і понять про права людини почалося з найдавніших часів людської історії, з витоків людської цивілізації. Кожне століття стало неповторним у відтворенні прав людини, внесло щось нове у визначення цього поняття. В процесі становлення та поступової універсалізації положень про права людини особливу роль відіграли уявлення про їх природний, невідчужуваний характер.

Однією з важливих проблем сучасності в умовах інтенсивного використання природних ресурсів, екологічної обстановки, яка останнім часом загострилася, важливого значення набуває проблема чіткого визначення в законодавстві екологічних прав та обов'язків громадян, гарантій їх охорони, захисту порушених екологічних прав.

На сьогодні екологічні права людини є серед найвищих соціальних цінностей. Розвиток правової думки про них пов'язаний з усвідомленням міжнародним співтовариством нагальної необхідності не лише збереження й ефективного використання ресурсної бази навколишнього природного середовища, а й створення умов для безпечного свого існування. З урахуванням зазначеного в багатьох країнах світу екологічні права визнаються не лише самостійними правами, а й життєво необхідною основою для правового забезпечення задоволення біологічних та еколого-естетичних потреб людини [1, с. 3].

Сьогодні у світі змінилась перевага швидкого розвитку як міжнародного екологічного, так і національного екологічного законодавства. Право людини на чисте довкілля в конституціях сучасних держав вважається правовою підставою юридичного закріплення екологічної функції держави. А правові форми та способи гарантування якості довкілля окреслюють різні аспекти збереження довкілля, як єдино можливого, природного середовища існування людини [2, с. 3].

У сучасній науковій літературі, присвяченій дослідженню проблем довкілля, певною мірою сформовано усталений науковий підхід до визначення місця міжнародного екологічного права в системі охорони навколишнього природного середовища.

Міжнародне екологічне право низка науковців розглядає як сукупність міжнародно-правових норм, що регулюють відносини між його суб'єктами щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів Землі й охорони глобального навколишнього середовища від шкідливих впливів в інтересах нинішнього й майбутніх поколінь людей [3, с. 616].

Заслужує на увагу досвід Європейського Союзу у формуванні міжнародної екологічної політики й міжнародного екологічного законодавства, особливо стратегічної позиції ЄС щодо навколишнього середовища, яка була юридично закріплена в Договорі про Європейське Співтовариство й полягає у декларуванні прагнення Європейського Співтовариства до високого ступеня охорони навколишнього середовища, покращання його якості, підвищення рівня і якості життя людей. У подальшому це стало вихідною точкою для формування їх екологічної політики й екологічного права ЄС, а далі – обов'язком для імплементації національним екологічним законодавством держав-учасниць.

Позитивною характеристикою слід вважати реагування законодавців сучасних держав на зміну екологічної ситуації, глобальні екологічні катастрофи, вимоги представників національного і світового громадського

екологічного руху шляхом ухвалення адекватних правових актів, що регулюють ту чи іншу сферу суспільних відносин в екологічній сфері.

Однією з помітних ознак розвитку екологічного законодавства на національному рівні зараз стало формування законів комплексного характеру, особливо у країнах з розвинутою економікою. Високорозвинені суспільства в такий спосіб демонструють власну спроможність адекватно реагувати на виклики сьогодення з урахуванням наслідків можливого й реального негативного впливу на довкілля.

В Україні вперше екологічні права були закріплені у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 9). В подальшому вони були зафіксовані і в Конституції України (ст. 50), Законах України: «Про охорону атмосферного повітря», «Про екологічну експертизу», «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру» та інші [4, с. 66-67].

Підсумовуючи, слід окреслити, що основною особливістю розвитку сучасного міжнародного екологічного права й національних правових систем є взаємовплив прогресивних екологічних ідей національного й міжнародного екологічного права, а також закріплення в конституціях низки країн екологічної функції держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мелведєв К. В. Екологічні права громадян України: гарантії їх судового захисту : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 214 с.
2. Заржицький, О. С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти) : моногр.тД.: Національний гірничий університет, 2012. 200 с.
3. Бринчук М. М. Экологическое право : учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Юрист, 2003. 670 с.

ймовірніше за все, почнете їх забувати. Велика кількість тестів показала, що це найкращий спосіб запам'ятовувати слова. Як відомо, у людини найкраще розвинута зорова пам'ять – тому використання «мемів» для вивчення нових слів сприяє кращому засвоєнню матеріалу. У додатку доступні тисячі відео- та аудіозаписів, які можна завантажити та займатися самоосвітою офлайн.

Використання мобільних застосунків зберігає актуальність і в процесі самоосвіти, як важливого чинника отримання та поповнення запасу знань, самовдосконалення особистості в професійній і непрофесійній сферах, розвитку соціуму, стає вагомим компонентом діяльності багатьох соціальних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коростіль Л. А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. *Народна освіта*. 2018. № 1 (34). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229 (дата звернення: 2.06.2018).
2. <https://cutt.ly/tzlvFln>
3. <http://webpace.ship.edu/cgboer/dialectsofenglish.html>

ПАНЧЕНКО Валентин

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина,

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРИКЛАДНА СОЦІАЛЬНА НАУКА

На сьогоднішній день неможливо уявити жодну зі сфер суспільного життя, в якій зовсім не була б потрібна прикладна соціальна психологія. Всюди, де живе та працює людина, з'являються проблеми, пов'язані з її психікою. Щоб вирішувати такі проблеми та інші схожі завдання потрібні справжні професіонали у галузі соціальної психології.

Соціальна психологія як самостійна галузь знання завжди намагалася задовольняти потреби суспільного життя. Найважливішою з них є

інтенсифікація праці шляхом використання психологічних ефектів спільної діяльності.

У переважній більшості робіт вітчизняних і зарубіжних авторів розрізняють наукову (академічну) психологію і психологію практичну, прикладну.

Наукова психологія – це галузь науки, предметом якої є дослідження процесів виникнення, функціонування й розвитку психіки як форми активного відображення навколишньої дійсності [1].

Прикладна психологія є специфічним видом професійної діяльності, основним змістом якої є розробка психологічної практики. Психологічна практика, у свою чергу, передбачає застосування психологічних технологій, технік і методів для корекції активності та розвитку людей у контексті їхніх життєвих обставин та життєвого шляху, котрі інтерпретуються як неповторні обставини та неповторна суб'єктивність [2, с. 36].

Психологічна практика – це галузь професійної діяльності, яка має на меті визначення психологічних особливостей життєвої ситуації та індивідуальності людини або групи, внесення позитивних змін у процес взаємодії між ними і профілактику небажаних форм поведінки для найбільш повного розкриття сутнісних сил людини. Практична психологія є однією з форм духовної практики, спрямованою на сприяння індивідуальному розвитку людини та збереження її індивідуальності [3].

Прикладна психологія змушена розглядати взаємодію людини зі своїм соціальним і природним оточенням цілісно, системно, синтетично. Створення науково обґрунтованих методів надання психологічної допомоги передбачає врахування типових та індивідуально неповторних рис і якостей особистості; особливостей її життєвого шляху; чинників актуальної життєвої ситуації і проблематики, яка виникла внаслідок її розвитку; життєвих перспектив, інтенцій і планів людини [2, с. 40].

Прикладна психологія формувалася на основі запитів різних сфер соціальної практики, професійної діяльності людини, в ході розв'язання

конкретних суспільних проблем. Та й нині її розвиток однозначно обумовлений розвитком освіти, економіки, техніки, виробництва, суспільних і політичних відносин тощо.

Основною методичною одиницею у прикладній психології має бути визнана психологічна (соціальна) технологія. Психологічна технологія – це цілісна методична система, що складається з трьох основних частин: діагностичної, інтерпретаційної (або пояснювальної) і корекційної.

Основний сенс застосування психологічної технології – це внесення змін у зміст, форми і напрями індивідуального розвитку особистості, її поведінки і світосприймання. Розробка психологічної технології є по суті процесом психологічного проектування, що спрямований на вирішення конкретної ситуації індивідуального розвитку або соціальної взаємодії з застосуванням знань і досвіду наукової та побутової психології. Застосування технології у практичній роботі передбачає, як правило, її адаптацію до конкретних умов роботи з конкретною людиною [4, с. 431].

Отже, прикладна психологія є своєрідним містком між психологічною практикою і різними видами психологічного знання, – науковою, позануковою і побутовою психологією. Сутність професійної діяльності в галузі прикладної психології полягає в узагальненні наукових даних, методів, методик і теорій з практичними методами та професійним досвідом психологів-практиків і створенням на цій основі технологій роботи практичного психолога з типовою проблематикою клієнта та типовими життєвими обставинами, у яких він знаходиться.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Максименко С.Д. Психологія особистості : підручник для студентів ВНЗ. К.: КММ, 2007. 296 с.
2. Панок В.Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2017. 188 с.

американської. Дуже часто вживається *eh* в різних випадках: від вигуків до емоційного підсилення слова в кінці речення.

«Територіальні діалекти – це діти національної мови, рідні діти. Їх існування не йде на шкоду літературній мові. Навпаки, вони є джерелом збагачення, опорою, резервом і запорукою розвитку літературної мови» [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колісник М. П. Уточнення змістового наповнення терміна «діалект» / М. П. Колісник // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 129. – С. 478-483.
2. Іванюшин В., Радєвич-Винницький Я. Мова і нація [Електронний ресурс] –Режим доступу: <http://www.ruthenia.info/txt/vidrodzhenia/ivanyushyn.html>
3. <https://cutt.ly/tzlvFln>

ХАЙБУЛІНА Вероніка

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина,

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

УЯВА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНОЮ ДІЙНОСТІ

Уява – одна з найцікавіших загадок у людському бутті. Вона знаходить своє відображення у всіх сферах людського життя: у культурі, мистецтві, науці, психології, повсякденному житті. Вона притаманна усім людям в тій чи іншій формі.

Актуальність вивчення уяви зумовлена недостатністю вивченості її механізмів, а також відсутністю однозначного підходу до даного психологічного феномена перш за все в його зв'язку із творчим процесом і діяльністю.

Як відзначає І.П. Фарман, попри всю багатоманітність у підході до трактування та розуміння феномену уяви, можна виділити 3 основні аспекти: 1)

уява, як акт свідомості і її місце у структурі мислення; 2) пізнавальна функція уяви; 3) творча продуктивна здатність уяви [1, с. 7].

У психологічній науці існує традиція розглядати уяву як окремий психічний процес поряд зі сприйняттям, пам'яттю, увагою й ін., з орієнтацією на загальні властивості свідомості, де акцентується її ключова функція в породженні й структуруванні образу світу. При цьому підкреслюється, що уява детермінує протікання конкретних пізнавальних, емоційних та інших процесів, констатуєючи їх творчу природу, пов'язану з перетворенням предметів (в образному й значеннєвому плані), передбаченням результатів відповідних дій і побудовою загальних схем останніх [2].

Нові образи у процесі уяви створюються через аналітико-синтетичну переробку матеріалу, що був сприйнятий у минулому досвіді. У цьому і виявляється специфіка уяви, бо перетворює лише те, що є в пам'яті.

Створення образів уяви завжди пов'язане з певним відступом від реальності, виходом за її межі. Уява приходить у дію на тому етапі пізнання, коли дуже велика невизначеність ситуації, дуже багато невідомого. Саме за допомогою уяви людина знаходить вихід у складній ситуації за відсутності потрібної повноти знань, які потрібні для мислення. Отже, у цьому є суттєва відмінність уяви від мислення – там, де мисленню потрібно опиратися на знання, уява працює за допомогою фантазії.

В уяві людини завжди є певний відхід за межі безпосередньо даного, певне "відходження" від дійсності. Проте як би далеко не сягало це "відходження", у ньому завжди зберігається зв'язок з реальністю. Немає фантазії, основою якої не було б реальності. Зв'язок з дійсністю можна легко зрозуміти, проаналізувавши різноманітні витвори уяви [3, с. 126].

Чим різноманітніші сприйняття людини, чим багатший її життєвий досвід, тим яскравішими, повнішими й точнішими бувають витворені нею уявлення про предмети, які вона безпосередньо не сприймає. Важливим у зв'язку уяви з дійсністю є те, що витвори уяви – це не довільна комбінація

окремих елементів, взятих з досвіду. Створюючи з цих елементів образи нових об'єктів, людина зв'язує на відомі закономірні зв'язки між предметами.

Важливу роль для реалізації образів уяви відіграє те, правдиво чи спотворено відображається дійсність у свідомості людини, в її переконаннях, вольових якостях. Уява тісно пов'язана з практичною діяльністю людей, з їх працею. Співвідносячи витвори своєї фантазії з дійсністю, особистість має можливість пересвідчитися в їх реалістичності, при потребі вдосконалити, зробити більш чіткими, збагатити новими рисами.

Уява притаманна і необхідна всім людям. Без мрії, без творчих задумок не були би збудовані космічні кораблі, гідростанції, оригінальні прилади. Уява пов'язана з нервово-мозковими і органічними процесами.

Кожному відомо, що відтворена в уяві картина небезпек може викликати прискорення пульсу, зміну дихання. Людина може навіювати собі ознаки деяких хвороб за їх відсутності, і під дією такого стійкого образу у неї навіть можуть з'явитися реальні ознаки хвороби. Було зафіксовано, що коли людина виконує певні дії в уяві, уявляє їх від початку і до кінця, таке, "програвання" сприяє кращому виконанню цих дій у реальності. Медичним працівникам і науковцям відомі також факти, коли уява видозмінюється у зв'язку із паталогічними змінами мозкової діяльності. Найпоказовішою видозміною є галюцинація, коли хворий "сприймає" неіснуючий образ. Цей образ настільки яскравий, що людина абсолютно впевнена в його реальності [4].

Таким чином, найчастіше уявою називають процес створення людиною на основі її попереднього досвіду образів об'єктів, яких вона безпосередньо не сприймала і не сприймає. Або, уява – це необхідний елемент творчої діяльності людини, що виражається в побудові образів продуктів праці, а також забезпечує створення програм поведінки в тих випадках, коли проблемна ситуація характеризується невизначеністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фарман И. П. Воображение в структуре познания. М. : ИФРАН, 1994. 215 с.

communicating. So our duty is to protect it from exhibition, give impetus to its development and spread all over the world.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Influence of slang

URL : <https://studymoose.com/effects-of-slang-language-in-the-english-language-essay>

2. Use of slang

URL : <https://www.britannica.com/tonic/slang/Characteristics-of-slang>

3. <https://abbreviations.yourdictionary.com/articles/list-of-commonly-used-abbreviations.html>

ЧАЙКА Христина, ШКЛЯР Інна

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина,

викладачка суспільних дисциплін

ВП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема прав і свобод людини є однією з найактуальніших. Відповідно до положень ст.3 Конституції України [1] людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Саме закріплення за державою обов'язку забезпечення прав громадян дає можливість в разі їх порушення звернутися до суду з метою їх захисту.

В українському законодавстві не міститься визначення захисту екологічних прав громадян. Зазначається лише, що порушені права громадян у галузі охорони навколишнього середовища можуть бути поновлені, а їх захист

здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України. Тобто ст.11 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2] визначає порядок та засоби захисту порушених прав. Отже, захист екологічних прав громадян доцільно розглядати як сукупність юридичних заходів, що спрямовані на припинення порушення таких прав, усунення перешкод у їх реалізації, відновлення порушених прав [3, с. 101].

Аналіз положень Орхуської Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, від 25 червня 1998 р. та інших норм законодавства дозволяє виділити такі форми доступу до правосуддя при захисті екологічних прав: оскарження рішень, дій(бездіяльності) державних органів та інших суб'єктів, що порушують національне екологічне законодавство; позовна форма захисту, яка реалізується шляхом подання позовів про припинення небезпечної для середовища діяльності, відшкодування заподіяної шкоди [4, с. 320]. Конституційний принцип розподілу державної влади на три відносно незалежні гілки (законодавчу, виконавчу та судову) передбачив можливість звернення громадян до кожної з них для захисту своїх екологічних прав та інтересів.

Згідно зі ст. 92 Конституції України [1] виключно законами України Верховна Рада України має визначати права і свободи людини і громадянина (у тому числі екологічні), гарантії цих прав, екологічну безпеку. З урахуванням вимог ст. 8 Конституції України, її норми є нормами прямої дії й тому звернення громадян до суду для захисту прав гарантується. Крім цього, Конституція України гарантує кожному судовий захист будь-яких прав і свобод (ст. 55), у тому числі екологічних, а також право звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України.

У випадках, коли використано всі національні засоби правового захисту, кожен має право звертатися за захистом своїх порушених прав і свобод до відповідних органів міжнародних судових установ чи до відповідних органів

міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна (ст. 55 Конституції України).

Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади в межах управлінської (адміністративної) форми захисту екологічних прав вживає відповідні заходи щодо їх забезпечення, зокрема він забезпечує проведення політики у сфері охорони природи, екологічної безпеки і природокористування (ст. 116 Конституції України). У межах своїх повноважень цей орган держави організує діяльність міністерств і відомств, державних адміністрацій, на які законодавством покладається обов'язок сприяння громадянам у реалізації їх екологічних прав [5, с. 92-93].

Як достатньо дієву форму захисту екологічних прав слід розглядати громадський захист, що визначається цілою низкою нормативно-правових актів. До громадського порядку захисту екологічних прав слід віднести: референдум, громадські (публічні) слухання, загальні збори громадян за місцем проживання, залучення експертів громадськості в робочі групи з екологічних питань, утворених органами влади, участь у проведенні державної екологічної експертизи, збори, мітинги, демонстрації.

Отже, можна зробити висновок, що законодавча база в сфері захисту екологічних прав людини є недосконалою, оскільки не вказано конкретні способи та форми захисту екологічних прав громадян. Тому виникає необхідність доповнити Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» статтею, якою були б врегульовані всі способи та форми захисту екологічних прав, а також передбачалася можливість звернення громадян до суду за захистом для попередження порушення екологічних прав, для припинення екологічно небезпечної діяльності, що загрожує суб'єктивним екологічним правам громадян і для компенсації громадянам шкоди, заподіяної порушенням їх прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВСП «НІЖИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ»**

НАУКА, ОСВІТА І СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА МОЛОДИХ

**Матеріали Всеукраїнської студентської
науково-практичної інтернет-конференції**

м. Ніжин, 09 листопада 2021 року

3. Миротворці URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-mirotvorci> (дата звернення: 06.11.2021).

4. До Міжнародного дня миротворців ООН: Спогади військовослужбовців Навчального центру НГУ, які захищали мир під час місії ООН. URL: <https://ngu.gov.ua/do-mizhnarodnogo-dnya-mirotvorcziv-onn-spogady-vijskovosluzhbovcziv-navchalnogo-szentru-ngu-yaki-zahyshhaly-myrt-pid-chas-misiyi-onn/> (дата звернення: 06.11.2021).

5. Миротворча діяльність Збройних Сил України. URL: https://www.zsu.gov.ua/new_page/60eff018ef991b2e92b881 (дата звернення: 06.11.2021).

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Заводєпквій В.І., Канаховська Д.В., студенти ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України».

Науковий керівник: Костів І.Г., викладачка ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України».

Анотація. У статті аналізуються окремі аспекти процесу формування правової культури в Україні, її рівні та значення для суспільства на сучасному етапі розвитку.

Вступ. Сучасні трансформаційні процеси суспільного розвитку українського суспільства передбачають формування та розвиток національної системи права, ефективності системи правового регулювання. Успішне вирішення цього завдання зумовлює підвищення політичної, громадянської й особливо правової культури людини і суспільства, правової активності населення, рівня правосвідомості. Для дослідження місця і ролі правової

культури в становленні і розвитку національної державності, на нашу думку, було б доцільним більше уваги приділяти історичному минулому, а саме – прослідкувати основні етапи формування такої культури в українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Процес формування та розвитку правової культури в українському суспільстві має давню історію. Він пов'язаний із загальним складним та суперечливим процесом розвитку історії України, її державності. З одного боку, здійснювався відповідно до загальних законів, що виникають і розвиваються у будь-якій системі права, духовній культурі, а з другого, – під впливом цілої низки особливостей.

Суспільне життя первісних людей склало основу правового матеріалу, на якому поступово формується правова культура. Становлення елементів перед правових образів, почуттів, уявлень пов'язано з першою формою світогляду людей – міфологією. Саме так у наших предків поступово формувалось уявлення про правильне й неправильне, справедливе і несправедливе, норми, звичаї тощо. У цей період (до IV ст.) люди не виділяли себе із природи, тому і не потребувало правових регуляторів. Зазначали, що в давньоруських людей існувало три групи юридичних символів, пов'язаних з передачею землі, особистих відносин (свободи, шлюб) та присяги, обітниця чи союзу.

Процес віддалення людини від природи, усвідомлення своєї самостійності (V - X ст.) пов'язаний з виникненням мови. А із появою писемності створюються умови для розвитку більш зрілих юридичних понять, що знаменувало новий якісний етап у перетворенні передправа у право, становленні правової культури [2].

На думку дослідника В. М. Лешкова давньоруському народу не притаманне жорстке внутрішнє протиборство (багатих і бідних, кредиторів і боржників, патриційів та плебеїв), що викликало інтенсивніше формування права, правової культури. У процесі мирного освоєння нових земель, що можна

було зробити тільки спільно, формувалася общинний союз, общинне, колективне володіння землею, що стало перетворенням «єдності етнографічної» в «общинність з першої хвилини осідлості», формуванням «власного уявлення про право» [1].

Важливо враховувати історичну генезу індивідуальних і колективних форм організації суспільства, насамперед в матеріальному виробництві, зокрема в землеробстві. Як зазначалося, на початковому етапі діяльність населення була пов'язана з колективною формою організації аграрного виробництва, що мало вплив на розвиток правової культури. Колективні засади життя суспільства, що ґрунтуються на общинній, колективній власності, гальмують формування індивідуальної приватної власності, становлення її самостійності, що негативно вплинуло на розвиток права, правової культури.

Особливістю формування та розвитку правової культури українського суспільства у XIX ст. є суперечливий характер її еволюції, обумовлений суперечливістю суспільних відносин того часу, зокрема правового життя та правової системи. З одного боку, в цей період відбувається звуження політико-правового, законодавчого поля для розвитку правової культури, затримка правового розвитку, а з другого – цей період знаменує розширення правової сфери, проведенням правової реформи, зміною суспільно-правові основи у формуванні правової культури.

У 60-ті роки XIX ст. формуються об'єктивні передумови для динамізації процесу розвитку правової культури. У Російській імперії відбуваються суттєві зрушення в розвитку свободи, права, зокрема в поширенні буржуазного права, відміна кріпачства. Ці процеси створили певні умови для розвитку правосвідомості населення, правової культури суспільства.

Особливе місце посідає радянський період. На початковому етапі застосовувалась революційна правосвідомість. Головною особливістю становлення радянської системи правової культури в Україні було те, що вона

формувався на основі правових принципів, правової системи, яка склалася в більшовицькій Росії шляхом рецепції її законодавства, а згодом розроблення власних нормативно-правових актів, які, по суті, копіювали законодавство Росії. Це мало на меті уніфікувати правову культуру, правову систему України з метою поглиблення процесів централізації влади, командно-адміністративного управління, утвердження закритої системи радянського права. Зазначене свідчить про правовий, культурний регрес.

Початок 90-х рр. XX ст. характеризується початком кардинальної трансформації суспільного, політико-правового буття, правової культури українського суспільства. Особливо велике історичне значення мало прийняття у 1996 р. Конституції України, яка створила юридичну базу для утвердження державності нашої нації, формування національної правової системи, цілісної системи правової культури. Але сучасний етап формування та розвитку правової культури українського суспільства, як і попередній період, є складним, суперечливим [3].

Висновки. Таким чином, формування та розвиток правової культури має давню, складну, суперечливу історію. На формування особистостей, еволюції та розвитку правової культури українського суспільства, зокрема взаємозв'язок з особистісними, індивідуальними і колективними засадами суспільного, правового буття, суттєвий вплив мала відсутність розвиненої державності, на відміну від європейських країн з розвинутою правовою культурою. Але з іншого боку, – позитивні моменти, гуманістичні принципи. Від того, наскільки ми врахували як позитивний, так і негативний історичний досвід у розвитку правового буття, значною мірою залежить динамізм її сучасного політико-правового розвитку, загальний правовий, культурний суспільний прогрес.

Література:

1. Лешкоє В. Н. Русский народ и государство. *История русского общественного права до XVIII в.* Москва, 1958, С. 93-95.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА
НАУКИ»**

30 листопада 2021 року

Бережани – 2021

2. Оцінка комплексних збитків від забруднення атмосфери / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева, О.Ф. Балацький та ін. // *Методи оцінки екологічних втрат : [монографія] ; за ред. Л.Г. Мельника та О.І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2004. – 288 с.*

3. Балацький О.Ф. Фактори формування збитку і методи його оцінки / Л.Г. Мельник, О.Ф. Балацький // *Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням : [підручник] ; за ред. Л.Г. Мельника, М.К. Шапочки. – Суми : Університетська книга, 2008. – С. 276–281.*

4. Зубко К.Ю. Оцінка і прогнозування еколого-економічних збитків впливу будівельної галузі на довкілля : дис. ... канд. ек. наук : спец. 08.00.06 / К.Ю. Зубко. – Суми, 2016. – 225 с.

5. Комарницький І.М. Оцінка техногенних збитків та аналіз підходів до їхнього розрахунку у глобальному та регіональному аспектах / І.М. Комарницький. МІ. Бублик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vlp.com.ua/files/21_31.pdf

КАРБОВНИШИН Наталія

здобувачка освіти ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЛЮДИНИ ЯК ПРИЧИНА ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ

Зазвичай ми звикли слухати про те, що екологічна криза виникає внаслідок нерационального і неефективного використання природних ресурсів, демографічного вибуху, збільшення об'єму добування корисних копалин, забруднення повітря, води й ґрунтів тощо. Але слід виділити ще одну причину

- «низький рівень екологічної свідомості людства», подоланню якої недостатньо приділено уваги в Україні та світі. Ця причина проявляється у:

- занепаді духовності;
- надзвичайно низькій екологічній культурі цілих народів і націй;
- низькому рівні екологічної освіти більшості керівних працівників та урядових чиновників практично в усіх країнах світу;
- загальному зниженні морального рівня людей за останні десятиліття [1, с. 32].

Значний внесок у вирішення проблеми підвищення рівня екологічної свідомості зробили В. Аюпян, Л. Дейниченко, Ф. Канад, В. Кізіма, І. Кншп, А. Кочергіна, В. Крисаченко, Ф. Кумбс, С. Лебідь, В. Крисаченко, В. Логвиненко, В. Лутай, Н. Мамедов, Д. Перкінс, А. Толстоухов, М. Хилько, Г. Білявський, М. Швед та ін. Однак, на жаль її рівень бажає кращого й повинні.

Слід зазначити, що легального закріплення даної причини екологічної кризи немає. Проте в основному екологічному Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2] від 25 червня 1991 р. є ст. 7. «Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища» і в Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики в Україні на період до 2030 року» [3] від 28 лютого 2019 р. у переліку першопричинних екологічних проблем виділяють «недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку», що є тотожним до поняття «екологічної свідомості». Тому законодавцю слід звернути на це увагу і внести зміни.

Екологічна свідомість тісно взаємопов'язана з екологічною культурою, яка зараз знаходиться на досить низькому рівні. А саме: в екологічній освіті – несистематичним є знання про природу навколишнього середовища, про її взаємозв'язок з суспільством; в екологічному вихованні – недбайливе відношення до навколишнього природного середовища, відсутність відчуття провини за своє негативне ставлення до природи; в екологічній поведінці –

людина прагне взяти якнайбільше від природи, не враховуючи її вичерпні запаси. Для того, щоб покращити екологічну культуру потрібно розробити ряд програм, стратегій, планів, заходів як на державному рівні, так і на місцевому.

Свідомістю формується ще з раннього дитинства, тому у дитячих садочках уже мають відбуватися такі екологічні заходи: виставки, свята, екскурсії, вікторини, конкурси, ігри. Щорічно святкувати День екологічної освіти 12 травня, залучаючи до участі батьків і близьких родичів. Що ж до дітей і молоді шкільного віку, то тут можуть виникнути труднощі. У навчальній програмі уже є такі уроки як «Природознавство», «Екологія рідного краю», «Біологія», «Екологія», які в деякій частині зачіпають екологічну свідомість, але не акцентують на ній увагу. У деяких школах ввели урок «Екологічна освіта» як факультативний і це вже маленькі позитивні кроки для екології. Тому, на нашу думку, Міністерству освіти і науки України потрібно запровадити даний урок як загальної, а у вищих навчальних закладах викладати на 1 і 5 курсі, як залікові предмети. Тому що наша екологічна освіта має розвиватися постійно, враховуючи її зміни.

Крім того, треба звернутися і до засобів масової інформації, де не рідко ми помічаємо реклами тютюнових виробів, алкогольних напоїв, брендового одягу і взуття... і зовсім не часто показують екологічні реклами, яких нам не вистачає. Можна зробити висновок, що все нас турбує у цьому житті, а екологія ні. Хтось скаже, що в нас такий менталітет. А я гадаю, що ми звикли до такого і нічого не хочемо міняти. Нам зараз добре, а що буде з нашим майбутнім поколінням?! Нас не цікавить. Ми ще не повністю усвідомлюємо наскільки залежні від природи.

На нашу думку, проблема криється ще у тому, що в нашій державі немає єдиного екологічного кодифікованого акту, де можна було б виділити окремий розділ "Екологічні проблеми і шляхи їх подолання". І саме там закріпити поняття «екологічної свідомості». Таке як, екологічна свідомість – це індивідуальна і колективна (суспільна) здатність усвідомлювати нерозривний

зв'язок кожної окремої людини і всього людства загалом з цілісністю і відносною незмінністю природного середовища існування людини, усвідомлення необхідності використання цього розуміння у практичній діяльності, вміння і звичка діяти стосовно природи не порушуючи зв'язок і крутообіг природного середовища, сприяти їхньому поліпшенню для життя нинішнього і майбутнього поколінь [4]. І передусім слід зрозуміти істину, сформувану великим англійським вченим Ф.Беконем: «Ми не можемо управляти природою інакше, ніж підкоряючись їй». Адже «жити щасливо і жити в злагоді з природою – одне і те саме».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білявський Г.О. Основи екології: Підручник / Г.О. Білявський, Р.С. Фурдуй, І.Ю. Костіков - 2-ге вид. - К.: Либідь. 2005. С. 32-33.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546.
3. «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики в Україні на період до 2030 року»: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII, Відомості Верховної Ради України, 2019, № 16. Ст. 70.
4. Платонов Г.В. Диалектика взаимодействия общества и природы / Г.В. Платонов. М.: Изд-во МГУ. 1989. с. 168.

ОЛІЙНИК Оксана

викладачка природничих дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Історія розвитку людства свідчить, що розвиток продуктивних сил суспільства завжди супроводжувався збільшенням обсягу використовуваних у

екологічної освіти потребує значного вдосконалення. Цьому мають допомогти дієвий аудит і запровадження спеціальних індикаторів – реального інструменту контролю ефективності діяльності керівних органів у сфері екологізації. Якщо в будь-якій галузі не впроваджується екологічний аудит і менеджмент, екологічна паспортизація об'єктів людської діяльності як найбільш ефективний засіб екологічного контролю, то це миттєво позначається на стані екологічної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей і спеціалізацій, у яких повільно формується необхідний високій рівень екологічного мислення, свідомості та екологічної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойчук Ю.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2002. 220с.
2. Курняк Л.Д. Екологічна культура: поняття і реальність. // Вища освіта України. 2006. № 3. С. 32.
3. Куценко В.І. Освіта: місце і роль у формуванні нового екологічного мислення в контексті вимог здорового життєвого середовища // Екологічний вісник. 03-04. 2009. С. 45.
4. Мамешина О. С. Психологічні умови розвитку екологічної свідомості старшокласників у системі позашкільної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 19.00.07 / Київ., 2004. – 25 с.

ЧАЙКА Христина, ШКЛЯР Інна

Науковий керівник:

КОСТИВ Ірина

викладачка суспільних дисциплін

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується бурхливим розвитком науки і техніки, зростанням населення, виснаженням природних ресурсів через постійний вплив негативних антропогенних чинників. Загострилось багато проблем, зокрема – проблема взаємозв'язку суспільства і природи, людини і навколишнього середовища. Це призводить до порушення екологічної рівноваги, що склалася протягом тривалого часу і спричинює появу екологічної кризи, небезпечної для людей і довкілля.

Предметом міжнародної уваги стало надмірне використання природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища відходами промисловості. Зросло споживання в сфері матеріального виробництва природних ресурсів. Аварія на Чорнобильській АЕС показала екологічну загрозу, яку створюють аварії на атомних електростанціях. Виникла не тільки гостра необхідність змінити суть технологічної цивілізації, але й додати їй природоохоронного характеру [2].

Тому важливим є дослідження сучасних екологічних проблем України і пошук шляхів гармонізації відносин природи і суспільства.

Екологи виділяють кілька основних причин, які ведуть до деградації життєвого середовища людини й зумовлюють глобальну екологічну кризу: прискорення економічного росту; зростання народонаселення й урбанізація, використання технологій, які передбачають максимальне використання природних ресурсів [1].

Швидке зростання кількості населення призвело до надмірного використання ресурсів. Найбільший вплив на навколишнє середовище в сучасну епоху чинить транспорт, промисловість, енергетика, сільське господарство.

Транспорт належить до головних забруднювачів атмосферного повітря, водоймищ і ґрунтів. Гостро стоїть проблема утилізації і переробки відходів, що з'являються при експлуатації транспортних засобів. Для потреб транспорту у великій кількості споживаються природні ресурси [3].

Не менш небезпечним забруднювачем оточуючого середовища є промислові відходи. В Україні основним джерелом утворення відходів є підприємства гірничо-промислового, хіміко-металургійного, машинобудівного, паливно-енергетичного, будівельного, агропромислового комплексів, а також комунальне господарство.

Наслідком забруднення повітря в основному є результат енергетичних процесів (добування, переробка й використання енергоресурсів). Особливо шкідливими є викиди сполук сірки в районах металургійних заводів. АЕС разом із електроенергією виробляють велику кількість надзвичайно небезпечних речовин [4].

Основними негативними наслідками сільськогосподарської діяльності людини є збіднення і виснаження родючих чорноземів, промислове забруднення ґрунтів та інтенсивне освоєння цілнинних земель, розповсюдження монокультур, застосування азотних і нітратних мінеральних добрив.

Всі вище зазначені чинники згубно впливають на екологічну ситуацію в Україні і викликають такі негативні наслідки як парниковий ефект, кислотні дощі, руйнування озонового шару.

Економічна криза підсилювала і поглиблювала екологічну кризу. Україна серед європейських держав має найвищий інтегральний показник негативних антропогенних навантажень на природне середовище. Причому в більшості областей України екологічна ситуація та якість довкілля характеризуються як гостро критичні.

Шляхи розв'язання екологічних проблем пов'язуються зі швидким розвитком основних видів відновлюваної енергії, як сонячна, вітрова, океанічна та гідроенергія річок [5].

Джерелами ресурсів та засобами розв'язання глобальних проблем у нинішніх умовах виступають: офіційна допомога з боку економічно розвинутих країн країнам, що розвиваються; іноземні приватні інвестиції; застосування економічних важелів управління якістю довкілля, оподаткування і

ціноутворення, екологічне страхування тощо; об'єднання зусиль усіх країн світу для розв'язання глобальних проблем; посилення відповідальності країн світового співтовариства.

Отже, можна зробити висновок, що на сучасному етапі постали проблеми екологічної кризи в Україні у вигляді виснаження природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища. Для вирішення екологічних проблем необхідно стимулювати підприємства, що забруднюють атмосферу шкідливими речовинами, шляхом надання безвідсоткових кредитів та податкових пільг, що впроваджують екологічно безпечні та енергозберігаючі технології виробництва, удосконалити та зробити жорсткішими екологічні стандарти в Україні, в кожній області побудувати переробні заводи сміття, побудувати водоочисні споруди, жорстко контролювати радіаційний стан в Україні та модернізувати атомні електростанції, обмежити використання пестицидів та нітратів в сільському господарстві, зменшити вирубку лісу, полювання на диких тварин, запровадити екологічну освіту, розвивати екологічний рух в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білявський Г. О. Основи екології. Навч. посіб. К. 2006 р. с. 286.
2. Воронько Т. В. Сучасні проблеми екології. Наук. Журнал Полтавської аграрної академії. 2007 р. №5. с.140.
3. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування. К. Знання, 2006.
4. Шевцова Я. Ю. Сучасні екологічні проблеми. Наук. Журнал. Донецький національний університет економіки і торгівлі. 2010. с. 42.
5. Юрченко Л. І. Екологія. К.: Професіонал, 2009 р. с. 204.

